

GRORUDDALEN HISTORIELAG

Stiftet 1981

25 år!

Familiedager på Bånkall gård 17. og 18. juni 2006.

Se artikkelen på side 4

Alle kjenner Ole Brumm,
men hvem er garver Ytteborg, eller er
det Ytterborg? Side 5

Den spennende romanen om
Husmandsjenten fra Lilloesæteren
fortsetter på side 7

Artikkelen "Litt fra historien om vårt nærmiljø." avsluttes i dette
nummer av AkersDølen. Side 9

Hva skjer? Se side 3

Fra stabburstrappen

Etter en uvanlig langdryg, kald og snørik mars måned begynner vinteren å slippe taket nå når vi er over i april. Flere av hestene på gården har fortsatt dekken på seg når de blir leid ut om morgenens, men når sola får tak og gir god varme kan plagget fjernes. En hane, som antakelig er noe døgnforvirret, har satt i gang med sine *kykkelyk* både sent og tidlig, riktig nok innendørs foreløpig. Det er nok lyset som gjør at den fornemmer en vår i anmarsj. Det drypper fra takene og de store snøhaugene svinner inn litt etter litt. Enkelte dager byr naturen på noen tilbakeslag i form av snø- og sluddbyger, men slik er april; uberegnetlig men lys tross alt. Det er avgjort stigning i programmet. En ny vår og sommer er på vei!

Det er tilfredsstillende å ha tilhold på Nordtvæt gård når våren springer ut. Man har en fornemmelse av å befinne seg midt inne i prosessen. Fargene, luktene, lydene. Alt er så sterkt og nært her på gården. Slik sett har Nordtvæt gård hatt en heldigere utvikling enn mange av de andre akergårdene som er tilbake i Groruddalen. På Nordtvæt brukes husene og anlegget i en positiv sammenheng til åpenbar glede for store deler av befolkningen.

Groruddalen historielag har snart eksistert i 25 år. 2006 er jubileumsåret, og vi har tenkt å markere det gjennom et samarbeid med andre foreninger og lag. Samarbeidet går ut på å arrangere Familiedagene 2006 på Bånkall gård en uke før midtsommer. Håpet er at Bånkall gård skal få en plass i folks bevissthet på samme måte som Nordtvæt gård har hatt det i flere år.

Det er, slik vi ser det, særlig viktig at de gamle restene av akergårdene som fortsatt finnes, blir tatt i bruk på en positiv måte.

Når det gjelder Bånkall har vi en drøm om at den gården en gang kan bli det lokalhistoriske aktivitetssenteret som det for åtte år siden ble planlagt å omskape gården til.

Hvis vi gjennom Familiedagene kan bidra til at Bånkall gård får en positiv utvikling, kan vi kanskje også bruke krefter på andre av akergårdene etter hvert.

Jeg ønsker alle en fin sommer!

Ses vi på Bånkall i juni?

April 2006,
Bjørn H. Syversen - leder

Hva skjer?

Dato/tid	Møteplass	Aktivitet
Søndag 14. mai 2006, kl. 1230	Øvre Fossum gård	Vandring i Pilegrimsveien til toppen av Gjelleråsen. Guide: Bjørn H. Syversen
Onsdag 31. mai 2006, kl. 1900.	Grønlhytta.	Grønlhytta. Tor Grinde og Harald Olsen kåserer om hytta, speiderbeve- gelsen og tidligere tiders liv og virke i denne delen av Østmarka.
Tirsdag 6. juni 2006, kl. 1800	Parkeringsplassen ved Øvre Isdam	Skogstur i regi av Naturvernforbundet i Oslo og Akershus. Guide: Håvard Pedersen
Lørdag 17. og søndag 18. juni 2006, begge dager fra kl. 1100.	Bånkall Gård	Familiedager med rikholdig program for liten og stor. Folg med i Akers Avis Groruddalen!
Torsdag 31. august, kl. 1800	Risløkka T-banestasjon	Vandring i Økernområdet, gjennom gamle STK. Turen slutter med kafferast på Løren skole. Guider: Anne Fikkan og Bjørn H. Syversen.
Søndag 10. september 2006, kl. 1200	Grorud jernbanestasjon	Kulturminnedagen 2006 Lokalhistorisk vandring i sam- band med Kulturminnedagen. Guider: Guri E. Bramness og Anne Finhammer.

Det tas forbehold om endringer i programmet!

Velkommen til våre arrangementer!

Lokalhistorie er spennende!

Groruddalen historielag er 25 år og markerer jubileet med storslagne familiendedager på Bånkall gård 17. og 18. juni 2006.

En prosjektgruppe bestående av representanter fra LIONS-klubbene i Groruddalen, Groruddalen historielag, Foreningen Kunnskap og Kultur i Groruddalen, Akers Avis Groruddalen, Bånkall gårds venner, Groruddalen Arbeiderkor og Grorud Ungdomskorps, med bistand fra bydelene Grorud og Stovner, har satt seg som mål å bringe Bånkall gård bedre fram i lyset. Gjennom å invitere befolkningen til Familiendedager på Bånkall gård håper vi å få plassert gården og den øverste delen av Groruddalen på en bedre måte i folks bevissthet.

Familiendedagene 2006 skal være åpne for alle, og vi regner med at om lag 5000 besøkende vil finne veien til Bånkall gård denne helgen i juni.

Bånkall gård er en ressurs i nærmiljøet overst i Groruddalen. Det er viktig å ta vare på den! Gården, som var kjent allerede i middelalderen, gir bydlene Grorud og Stovner et feste i lokalhistorien. Dette er viktig for innbyggernes identitet og følelse av tilhørighet. Beliggenheten mellom Nittedal og Christiania har opp gjennom historien fort til at Bånkall har vært et naturlig møtested for bonder og handelsmenn. I tillegg til å drive tradisjonelt jordbruk har gården vært både skysstasjon og skjenkestue, og den naturlige forekomsten av Grorudgranitt har også bidratt positivt til økonomien i tidligere tider.

Drabantbyenes svakheter er at de historiske sporene ofte er forsvunnet eller er blitt så fragmentariske at de er vanskelige å tolke og derfor har liten allmenn interesse. På Bånkall finnes fortsatt en rekke historiske spor, og det er viktig å bevare og kanskje forsterke dem gjennom å ta gården i bruk og gjøre den bedre kjent.

Det er lagt opp til et ambisiøst program under Familiendedagene. Tanken er at Bånkall gård skal gjenskapes i 1850-drakt og ønske tilreisende; både handelsfolk og andre, hjertelig velkommen til en ekte Grorudhandel og en uforglemmelig opplevelse. Det legges opp til et rikholdig program hvor både gamle og unge vil finne noe som er passende. Skuespiller Sven Nordin vil lese Ibsens Terje Vigen, Trond Granlund stiller med 5-manns orkester, Trine Gotaas fra Maihaugen vil betjene gårdenes gamle bakerovn og kanskje lansere en lokal brodvariant. Det blir friluftsgudstjeneste søndag og kåserier om gården og om loffere. En trekspiller vil vandre omkring og kanskje kommer det en lirekassemann.

For første gang i Groruddalen vil det bli arrangert mesterskap i Kjerringbæring, en finsk spesialgren. Akers Avis Groruddalens pilkastkonkurranse, "Sommer-dart'n", vil i år starte på Bånkall under familiendedagene. En rekke andre aktiviteter er under planlegging både for gamle og unge. Følg med i Akers Avis Groruddalen; der vil familiendedagene bli brett presentert.

Alle kjenner Ole Brumm, men garver Ytteborg er det nesten ingen som vet noe om.

Boligene i Haugenstua borettslag har adresser til to veinavn. I området finner vi Ole Brumms vei og Garver Ytteborgs vei. I det første tilfellet er det sikkert få som ikke kjenner figuren bak veinavnet. Ole Brumm er gjort kjent i Norge gjennom Thorbjørn Egners oversettelse av A. A. Milnes fortellinger om den lille teddybjørnen. I nyere tid er det Walt Disney som sørger for at kunnskapene om lekedyrene i Kristoffer Robins gutterom holdes vedlike.

De som lager gateskilt er visst ikke helt enige om
hvordan garverens etternavn skal bokstaves

Foto: Bjørn H. Syversen

Når det gjelder Garver Ytteborgs vei er det ikke sikkert at kunnskapene om opphavet er utbredt i like stor grad. Jeg skal forsøke å rette på det:

Nils Jensen Ytteborg (1792-1858) var salmakermester, garver, trelasthandler, brennerieier og bryggerieier i Christiania. Han må sies å ha vært en driftig kar som tjente gode penger. Han innehadde mange, både kommunale og andre, offentlige verv og

higet etter sosial status. Han ble en av byens rikeste menn, og omtales ofte som håndverkerfyrsten. Han ble blant annet viseordfører, stadshauptmann og stortingsmann.

Men han ble aldri akseptert i byens beste selskap til tross for at han ble godt gift. Forklaringen på dette kan kanskje være hans storaktighet og mangel på tilstrekkelig dannelses. At han hadde aggressive sosiale og politiske ambisjoner på hele håndverkerstandens vegne spilte nok også en viss rolle. Garver Ytteborg var initiativtaker til dannelsen av Christiania Haandværksforening i 1838, og han var foreningens første formann.

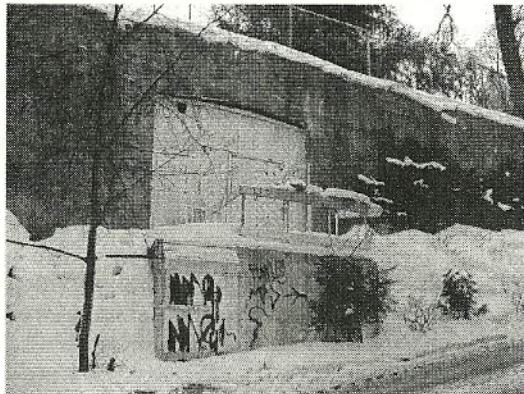
Nils J. Ytteborg grunnla et bryggeri i Christiania i 1836. Uvisst av hvilken grunn hadde flere andre ledere innen den gryende ølindustrien i byen, i likhet med Ytteborg, sitt utgangspunkt i garverfaget. Dette forklarer veinavnet, men det kunne kanskje like gjerne ha vært *Brygger Ytteborgs vei*?

På slutten av 1830-tallet begynte bryggeriene framstillingen av "Bayersk Øl", et såkalt undergjæret øl som slo godt an hos publikum. Det var bryggeriene til Ytteborg og Schou som sto i fremste rekke med denne nye olsorten, som vi vel kan sammenlikne med vår tids pils. Dette var starten på den industrielle ølbryggingen på våre kanter.

I forbindelse med framstillingen av undergjært bayersk øl var det nødvendig med en lagring under stabil lav temperatur for ølet kunne tappes på flasker. Lagringstiden var 2-3 måneder og temperaturen nesten ned mot null. Datidens kjøle-metode besto i kjellerlagring med tilførsel av naturis. For å få dette til i en skala som sto i forhold til produksjonsvolumet etablerte Ytteborg et underjordisk anlegg på ett gulv. I muren under Gamle Akers kirkegård, ut mot Akersbakken, finner man fremdeles plankeporten som fører inn til dette gamle øllageret.

Det var flere rom i hallen, fire store og seks små. Ølfatene ble heist ned i anlegget gjennom en sjakt fra terrenget som ligger i plan med kirkegården. Selve bryggeriet lå til Hausmanns gate, i kvartalet mellom Storgata og Christian Krohgs gate. I dag finner vi blant annet Blå Korsbygningen på den gamle bryggeritomta. Etter kjølelagringen ble ølfatene kjørt tilbake til bryggeriet for tapping og utkjøring. Kjølelageret ved gamle Aker kirke var i virksomhet fra midten av 1840-årene og helt til bryggeriet i 1897 flyttet til Øvre Foss og skiftet navn til Foss Bryggeri A/S. Foss Bryggeri ble overtatt av Schous Bryggeri i 1917.

Nils J. Ytteborg var altså både garver og ølbrygger. Faktisk en pioner når det gjelder ølindustrien i Oslo. Da er det artig, kanskje ikke minst for dem som bor i Garver Ytteborgs vei, å vite at et minne om virksomheten hans kan beskues under terrenget ved Gamle Aker kirke. Av og til har hallene vært åpne for publikum. Vi får håpe at de blir bevart også for ettertiden.

Bak dette nedsnødde inngangspartiet, i Akersbakken i Bydel St. Hanshaugen, finnes fortsatt det gamle ollageret etter Ytteborgs Bryggeri.

Foto: Bjørn H. Syversen

oOo

Einar Ødet

Husmandsjenten fra Lilloesæteren

Fortsettelse av 6. kapitel

Hugo løp i sidste øieblik til og rev kniven fra ham og kastet den ind i buskene.

Uten at bry sig om ham, boide Martin sig og tok sats for at skalle Jakob Muus overende, innen denne sprang tilside, saa Martin nær var tumlet om. Denne hævet sig nu og gik med knytnever los paa sin fiende. Jakob avparerte hans slag og lot sine knyttenæver danse som trommestikker i hans ansigt, indtil han blødende vaklet bortover sætervolden.

"Naa kan du komme og si, at du er kjæmpe i Aker," tilropte Jakob ham haanlig. De andre hadde trukket sig tilbake og blev raadvilde stående, nogen av dem blødende og ilde medtatt. Ovenfor stod jenteflokken, som hadde været vidner til batalien, og nogen av dem ropte ned til gutterne, at de vilde hjem.

Nu gik Jakob frem og sa til gutterne:

"Har Dere faat nok, eller vil Dere ha, mer juling?"

Ingen svarte ham.

"Saa se at pelle dere avsted, rakkerpak skrek han og for truende los paa dem med hævede knyttnæver.

Da tok de i en hui og en hast flugten nedover bakken og de fleste av jenterne fulgte efter.

Da Hugo takket sin redningsmand, sa denne mut.

"Ikke no at snakke om, far. Jeg er bare gla til at jeg fik smurt op den storkjæften Martin Adamstue."

Nu kom gamle Mari hen til dem og ga Jakob et venskapeligt slag paa skulderen og sa:

"Riktig godt at De kom og gjorde vei i vællingen, Muus. Bli naa med ind begge to og faa Dere en kaffetaar.

De fulgtes ind i stuen, hvor Margit og de tilbakeblevne jenter opholdt sig. Som de sat om kaffebordelet, la Hugo merke fil at alle jenterne, naturligvis hans elskede undtagt, lot til at ha et godt øie til Jacob Muus.

En time senere brot Hugo og Margit op, og i den lyse sommernat drog de gjennem skogen ned til Grorud.

7. Kapitel Elvestuen.

Det var en sondag langt ut paa høsten. Hugo var ute at spasere paa fæstningsplassen, hvor meget av byens bedste folk promenerte, som skik og bruk var i de tider. Da kom en ung, kjek fyr hen og hilste paa ham. Det var Tyske Fredrik, hvem han ikke hadde sett siden hen minde-værdige aften paa Lilloesæteren. De trykket hjertelig hinandens hænder, og den unge tysker sa:

"Si mig, har De ikke lyst til at følge med hjem og hilse paa min hustru?"

"Deres hustru," gjentok den anden forbausest.

"Jeg visste ikke at De var gift."

"Jo, med Magnella, som De vist erindrer."

"Hvadfornoget, er det muligt?"

"Ja, vi giftet os tre uker efter vort første møte - paa sæteren."

"Maa jeg faa gratulere Dem."

"Mange tak." Og de fulgtes opover til Hammersborg, hvor de traatte ind i et træhus. Gjennem et litet kjøkken og ind i en hyggelig, lys stue, hvor Magnella sat og strikket. Nu ikke længer i sin taterdrakt men iført en lys, kjole, der klædte hendes mørke skjønhed nydelig og hun saa glad og lykkelig ut, som hum hjertelig trykket Hugos haand.

De satte sig ned ved en flaske vin og passierte muntert en stund, og da Hugo tok avsked, maatte han love snart at komme igjen.

Som han gik hjemover, tænkte han paa, hvor underlig dette var at Fredriks vilde taterbrud syntes at skulle bli en god hustru.

Han spiste middag sammen med sin far, gaardbruker Rensberg og sin eldre soster Ragna. Hun var sletikke vakker men hadde mottat mange ekteskapstilbud, dem hun alle hadde avslaat, men man vilde vite, at hun hadde et godt øie til Jørgen Hall, som stod høit hos hendes far.

Efter at ha tat sig en middagslur, gik Hugo ut i mørkningen tok veien op mot Sandaker og langs Akerselven, som gled hen skummende med trævekst paa bredderne. Han hadde ingen anelse om at nogen fulgte ham paa avstand og iakttok ham.

Oppa paa elvebredden laa en graa faldefærdig hytte, hvor det lyste blankt ut av vinduet. Hugo banket paa døren og traatte ind. En ung, mørkklædt jente reiste sig fra bordet, hvor hun hadde sittet og læst.

"Hugo" jublet Margit og kastet sig i hans arme. "Endelig kommer du da! Hvor jeg har ventet paa dig!"

Varmt omslynget satte de sig i sofabænken.

"Jeg kunde ikke komme for," sa han.

"Bare det, som godt og vel var - hun trodde paa dig og lovet at tie med det."

"Ja, vi maa nok være forsiktige du, saa far ikke faar nys om det."

"Det vil han ganske vist ikke faa."

"Om to aar er jeg ferdig med min examen. saa skal alt bli godt for os."

"Jeg skal vente saa taalmodig."

Det fulgte en pause, saa sa han,

"Jeg skal hilse fra Tyske Fredrik og Magnella. Jeg saa dem som lykkelige æktefolk i et vakkert litet hjem," Og han fortalte hende videre herom

"Hvor deiligt at høre!" sa hun. "Ja, det var virkelig en rar historie med dem den kvelden. Hvordan lever din ven kandidat Hall."

"Rimeligvis godt, jeg har sett svært litet til ham i det sidste."

Hvor kunde vel nogen av dem drømme om at Jørgen Hall i dette oieblik stod utenfor vinduet og beluret dem?

"Nu faar du se mine norske stile," sa hun og tok en skrivebok frem.

Hun læste høit for ham, og han roste hendes dyktighet til at uttrykke sig. Siden fordypet de sig i sine minder fra Lilloesæteren.

Imidlertid hadde Hall allerede fjernet sig. Skjønt han ikke hadde hørt meget av samtalen mellom dem, hadde han forstaat nok til at vite, hvad han hadde at holde sig til.

**Følg med, den spennende romanen om Husmandsjenten fra Lilloesæteren
fortsetter i neste utgave av AkersDølen**

Litt fra historien om vårt nærmiljø.

Bydel Stovner.

Lorentz U. Pedersen var øresmedlem i Groruddalen historielag. Han var en ivrig fotograf og har gitt vår samling mange hundre bilder, og holdt mange kåserier. I noen nummer har vi gjengitt utdrag av et kåseri ved 10 års jubileet for Stovner samfunnshus 26.november 1985.

I AkersDølen nr 1 kunne du lese første del av kåseriet. Her kommer siste del:

Men kronen hadde selv sine vanskeligheter, ikke minst etter den uttærende tredveårskrigen og begynte å bortpante og selge sine "kronjuveler" bondegårdene som den så lett hadde tilrevet seg. I 1660-årene gikk samtlige gårder i bydelen over til Christianias rike borgere, unntatt Rommen som ble solgt til en oberst. Derved fikk bondene etter hvert en sjanse. Romsås gikk til oppsitteren allerede i 1679, Stovner i 1695, Rommen i 1748. Bånkall og Tokerud gikk til andre bønder ved auksjon i 1691, og Fossum ved salg i 1685. Bondeslektene i Aker har alltid hatt et sterkt tilslig fra andre bygder, ved gårdkjøp, arv og gifte. Men noen har sine forfedre tilbake til leilendingtiden, og noen som er kommet hit tidlig har hatt gården sammenhengende fra ledd til ledd helt til Oslo kommune gikk til det store skritt å ekspropriere bondegårdene for å gi plass for nye bydeler, blant dem vår, — en av dem var Stovner-slekten. Denne har jeg i sin tid sett litt nærmere på, derfor noe om den. Borgermesteren i Christiania Niels Lauritzen var av de rikfolk som kunne forstrekke en konge med penger, og fikk 1657 Stovner i pant. Takket være et rikt gifte med borgermesterdatteren Margrete Lauritsdatter, kunne han så i 1662 kjøpe krongods for 22.000 riksdaler. Men da han og fruen døde allerede tre år senere, gikk arven over til steddatteren Maren Jensdatter og hennes ektefelle rådmann Jacob Didriksen Roll. Gjennom et par eiendomsskifter kom gården i 1695 til oppsitteren på Stovner, enken til Christopher Christopherson, Karen Torstensdatter. Men bondens eiendom ble 1709 fratatt Karenens sonn Jacob ved odelsøksmål av familien Roll.

Endelig gikk gården over til lensmannen i Fet Hans Evensøn Nedre Åmot. Han flyttet ikke til Stovner, men lot sonnen Even Hanson få skjøte i 1741. Denne døde i 1749 etter et fireårig ekteskap med Anne Christensdatter. Hun var av gammel Furusetslekt, og var gift hele tre ganger. Den tredje mannen som hun forøvrig ikke fikk barn med, var dattersønn av lensmannen i Skedsmo Eskild Eriksen Hauger. Hans gravkors av smijern, et praktstykke fra 1690 – kan dere se, om dere tar en tur til Lørenskog gamle kirke. Med den andre ektefellen Christopher Torerson hadde hun barn. Deres etterslekt ble på gården. Den siste som hadde Nedre Stovner bar formavnet Harald. Vi som lærte Harald og Gunhild å kjenne, vil aldri kunne glemme dem, — gjestfrie, arbeidssomme. Det fine tunet burde ha vært tatt vare på, - om nødvendig bare flyttet litt på det og passet det inn i det nye fellesskapet. Det var bror hans, Edvard Stovner som i 1967 fortalte meg litt fra før i tiden. Derfra tar jeg med en liten stubb om sne her på Stovner. ”Når det er snakk om sno, så får jeg si som’n far fortalte. I 1884 hadde snøen liggi jamt ifra Jylsbergfjellet og over her på Stovnerfjellet, der veien gikk inn til Øvre Stovnergårda. For den gangen hadde dom bare den veien. (Her får jeg innskyte at det var tale om en vei som passerte omtrent der Stovner kirke nå er.) Senere fikk den forbindelse bort til Fossumkrysset. Da lå snoen jamt imellom de to toppa, ja det er jo flerfoldige meter. Det må ha vært slik drivsno som har leggi seg der det var lunt, og så blei det sno over det hele.” Ja dette og mere til fortalte han meg i 1967, - jeg tok det opp på lydbånd. Men nokså nøyaktig 300 år tidligere hadde man noe ganske annet å prate om her i bydelen. Akers fjerde tingbok kan fortelle fra rettsmøte 6.september 1664 om nabotrette. Det skjedde trist nok i en begravelse på Tokerud åtte uker tidligere. Ute på gårdspllassen rök to kvinner sammen i trette, Maren Knutsdatter på Rommen og Anne Torstensdatter på Fossum. De beskyldte hverandre for å legge seg etter den andres mann. Stygge ukvensord falt som ikke nettopp hører i en begravelse: ”sacarmensche Sladertasche”, ”du bodelss slekte”. Saken skulle gå til nye vitnemål, men synes å være gjort opp med forlik. Det som er mest interessant, er vel å se hvilke folk som deltok i begravelsen. Her var Rommen, Romsås, Fossum, Bänkall og Tokerud representert. Kanskje en kan trekke den naturlige slutning at her var et grendelag i funksjon. En annen opplysende hending er at fruen fra Rommen en dag kom til Fossum for å male gryn. Kanskje det skjedde nettopp i fornevnte Kvernhusdalen. Tingbokene bringer datidens mennesker nærmere innpå oss, selv om det var mest livets skyggesider som kom frem i stevninger og rettssaker. Jeg la merke til at en mann på Haugerud i 1656 sa at han var 71 år og kunne huske 60 år tilbake tiden. Var han blitt spurt om noe så fredelig som en biskops reise fra visitasbesøk på Romerike, kunne han kanskje ha svart at han var ni år gammel da biskop Jens Nilsson kom reisende kongeveien over Gjelleråsen. Sikkert er det at denne berømte biskopen i sine opptegnelser forteller at han reiste forbi her hvor senteret ligger den 26.september 1594. Alle vet at denne veien i dag kalles Oldtidsveien. Dette navnet er også treffende, for veien danner et naturlig skille langt utover dalen mellom gårdene. Her oppe var den skillet mellom Fossum og Stovner. Nede ved Smedstua er faktisk gårdsveien en del av den. Denne veien forbant det gamle Oslo, nå Gamlebyen med Opplandene og dermed også Trondheim. Tjodgata, eller Folkveien. Uhyre gammel må denne veien være. Det er vanskelig for oss i dag å forestille oss hvor betydningsfull denne veien var. Med litt fantasi kan en se inn i reisefølger av de forskjelligste slags, fra konger og pilegrimer til hærfolk og landstrykere, bønder på bytur, fogder på landtur for å kreve skatter. Et langsomt tog av mennesker med utrolig god tid, selv om noen kunne ha det svært så travelt som f.eks. biskopen Nikolas da han 25.juli 1197 red forbi her med sitt følge på flukt fra birkebeinerne som inntok Oslo. Han ble rådet av sine menn til å

oppmuntre baglerne, men i stedet sa han: "La oss bare ride unnav, Djevelen har sloppet los." Han stanset ikke før han var oppe på Gjelleråsen. Riktig livlig må det også ha vært i marsdagen 1716 da Karl den tolvte rekognoserte stillingene ved alle innfartsveiene til Christiania og Akershus festning. Han var selv like på den andre siden av åsen for å avgjøre om det var forsvarlig å gå på de norske stillingene. En liten trefning var der også. Det var enklere å komme over Bakåsen ved Strømsveien, men der var forsvaret meget tyngre. Bergensveien fra Nittedal var heller ikke fremkommelig, så kongen valgte å gå sørøm Østmarka for så sammen med en annen angrepsgruppe å gå mot festningen over isen. Det er ikke for meget sagt at denne forsinkelsen reddet vårt land fra den ydmykelsen at vår ubeseirede festning skulle falle i fiendens hender. Bøndene her i dalen var neppe særlig begeistret for festningen. En tid måtte de være med å arbeide der. Veien var også en belastning for dem, - ikke bare uroen og usikkerheten som fulgte med, - men også vedlikeholdet, helt fra den tid det var lovbestemt at veien skulle være så godt ryddet at en rytter med 8 fots spyd med en vidjhank på hver ende kunne ride der uten at hankene falt av, og til en senere rodelegging med veiplikt. Ja, Edvard Stovner fortalte at før kommunen tok over, måtte bøndene ut å måke sne for å holde veiene åpne. Oldtidsveien over Gjelleråsen var med å gi denne delen av dalen sitt navn: Gjelleråsfjerdingen. Den andre var Romsåsfjerdingen der veien går over Bjøråsen, som det heter på gamle kart, til Bergen, den Bergenske kongevei. Bjøråsen var et navn som kom helt ut av bruk helt til en skole fikk dette navnet i vår tid. Den finnes som sagt på kart og er nevnt i gamle dokumenter. Det eldste er biskop Eysteins jordebok fra ca. år 1400. Der stedfestes "Tokarud under Bioras", "Barnakalzrud vider Bioras", - noe som kan tyde på at navnet Bjøråsen = Beveråsen strakte seg henimot Skillebekk. Beveren har nok i sin tid holdt til innerst i Tokerudbekken og vannene innenfor. I samme boken sies "Fosseim vider Gællira". Ja slik kunne vi fortsette å dukke inn i historien, men det var det med "grauten" da. Bare i ett ti år ganger senterets jubileum. Fra 1. juli 1885 ble av Marine- og Postdepartementet ansatt landpostbud i Aker. En av rutene var fra Christiania opp Økernveien og Trondheimsveien forbi Grorud og ned Strømsveien. "Personer, der ikke bo lige ved de Veie, Budene passere, kan paa Forlangende erholde de til sig adresserede Postsager enten leverede til en anden ved Veien boende Person eller nedlagt i en dertil bestemt ved Veien anbragt Kasse." Budene hadde med seg frimerker og brevkort og mottok abonnement på innenlandske tidsskrifter og avisar. Ja, dette var en smakbit. Vil dere vite mer, meld dere inn i Groruddalen historielag og kjøp årboken.

L. U. P. (Lorentz Ulrik Pedersen)

Husk å betale medlemskontingenten i rett tid! Legg merke til forfallsdatoen

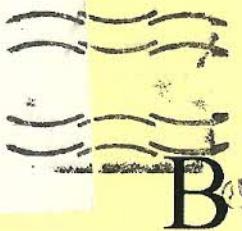
Retting av bildetekster i ÅRBOK 2005:

På sidene 83 og 86 skal korrekt navn under fotografiene være:

Gurine Gulbrandsen

Kristian Skaane
Vestlisvingen 68
0969 OSLO

2

Returadresse: Groruddalen Historielag, Postboks 37 Grorud, 0905 Oslo
Besøksadresse: Stabburet Nordvært Gård, Gårdsvingen 1-3, kontortid onsdag 1100 – 1400
Telefon 22 16 48 85, leder 22 10 41 33, mobil: 901 16 845. E-post: post@grohi.com

Vi utgir en ny årbok hvert år. Bøkene inneholder viktig lokalhistorisk dokumentasjon fra hele Groruddalen. Den eldste årboken er like aktuell nå som da den ble utgitt. Kryss av på nedenstående bestillingsseddel og vi sender deg årbøkene i posten.

Pris per bok kr. 120,- Porto kommer i tillegg på alle forsendelser fra oss.

Bestilling:

Ja, takk, jeg bestiller følgende: (kryss av)

- Årbok 1985 Årbok 1987 Årbok 1989/90 Årbok 1991
 Årbok 1992 Årbok 1993 Årbok 1994 Årbok 1995
 Årbok 1996 Årbok 1997 Årbok 1998 Årbok 1999
 Årbok 2000 Årbok 2001 Årbok 2002 Årbok 2003
 Årbok 2004 Årbok 2005

Jeg ønsker samlet levering (brevporto eller Norgespakke)

levering av en bok hver måned.

Jeg bestiller fast abonnement for fremtidige årbøker.
Abonnementet gjelder til det sies opp.

Kulturminneguide - Vandring i bydel Bjerke – kr. 50,-.

Vandring på Grorud kr. 50,-.

Groruddalen Kulturminneatlas, kr. 175,-.

Jeg ønsker å bli medlem, kontingent kun kr. 100,- per år.

Medlem nr. _____ Navn _____

Adresse: _____ Postnr.: _____

Oslo, den _____
(underskrift)

Klipp ut denne siden, legg den i en konvolutt og send den til oss, eller
bestill over Internett www.grohi.com

Redigering: Leif Frantzen

Trykk: **Benjamin Sats & Trykk DA**